

УДК 378.016:81'342

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ РОЗДІЛУ «ФОНЕТИКА»

Л. В. Пашко, О. А. Прядко

Стаття присвячена одній з актуальних проблем, пов'язаних з формуванням мотивації самостійної роботи студентів у вищій школі. Завдання першокурсників – набути власного бачення засвоєння лінгвістичних знань. Система завдань допоможе засвоїти основні методичні поняття, теоретично і практично підготуватися до занять. Запропоновані форми роботи сприятимуть мотивації самостійної роботи. Системний аналіз підручників початкової школи спрямує на формування позитивної мотивації до обраної професії.

Ключові слова: самостійна робота, мотивація, дистанційне навчання, інтерактивні технології, пошукова діяльність, фонетика, мовна підготовка.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Реформування сучасної освіти України пов'язане не тільки зі стрімкими змінами в суспільстві, а й зі ставленням до рідної мови, зокрема до переосмислення багатьох підходів вивчення української мови.

Особливе місце в процесі реорганізації займає самостійна робота, зокрема форми, методи та прийоми її проведення. Якісна підготовка фахівців є актуальною і передбачає формування позитивної мотивації до обраної професії через навчально-пізнавальну діяльність.

Студенти, вступаючи до ВНЗ, не завжди свідомо підходять до обрання майбутньої професії. Результатом є низька мотивація до навчання, а звідси й формальний підхід отримання знань, самостійне їх поглиблення. Актуальним є мотиваційний компонент під час самостійної роботи майбутніх фахівців, зокрема при вивченні фонетики. З'ясування цих важливих моментів сприятиме підвищенню мовної підготовки майбутніх учителів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. У вітчизняній

та зарубіжній педагогічній науці досить серйозно вивчалася природа мотивів навчання (В. Асеев, Є. Ільїн) [4], досліджувалися методи формування мотивів навчання у молодших школярів (М. Матюхіна), мотиваційні передумови вивчення іноземної мови (І. Красногорова).

Н. Арістова порівнює традиційний та інноваційний підходи до класифікації принципів, методів та форм організації навчальної діяльності у процесі формування мотивації навчання [1], Г. Летіна акцентує увагу на ефективних способах збереження мотивації при вивченні іноземної мови [5].

Питання самостійної роботи студентів у педагогічних закладах вищої школи турбували вчених з теоретичної і методичної точки зору (В. Бондар, О. Глузман, О. Кучерявий) як засіб якісної підготовки майбутніх фахівців (С. Архангельський, В. Буринський, Н. Воскресенська, Л. Журавська).

Н. Воскресенська пропонує при визначенні основних положень щодо самостійної роботи у ВНЗ виходити зі специфіки педагогічної діяльності й перераховує функції [2, с. 43].

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Цілі статті (постановка завдання) – визначити місце мотивації в організації самостійної роботи студентів факультету ПВПК у процесі вивчення розділу «Фонетика».

Практичне значення – подати систему завдань для організації самостійної роботи першокурсників з фонетики, які сприятимуть мотивації вивчення сучасної української мови.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Положення «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» передбачає самостійну роботу студента, яка є засобом оволодіння навчальним матеріалом за межами аудиторії. Навчальними планами передбачено від 50% до 75% кредитного часу на самостійну роботу, що свідчить про перехід від простого сприймання інформації до пошукової діяльності студента, під час якої відсоток засвоєного матеріалу збільшується.

Метою самостійної роботи є засвоєння знань, умінь, навичок через формування творчої самостійності студента. На вивчення курсу «Сучасна українська мова з практикумом» на факультеті підготовки вчителів початкових класів Державним стандартом передбачено 216 годин (шість кредитів), 108 годин – на самостійну роботу.

Для успішного очікування результату самостійної роботи студентів необхідно: створити певні умови та вмотивовано довести необхідність її виконання, методично правильно організувати самостійну роботу; передбачити зв'язок з майбутньою професійною діяльністю

Організація самостійної роботи студентів представляє єдність трьох взаємопов'язаних форм: позааудиторної, аудиторної, творчої чи наукової.

1. Позааудиторна самостійна робота.

Дистанційні періоди самостійної роботи.

1. *Завдання, спрямовані на самоосвіту студента:* опрацювати теоретичний матеріал за поставленими питаннями. Наприклад: фонетика та її предмет, частини фонетики, творення звуків, фонетика і фонологія, поняття про фонему і т.д.; написати реферат на теми, які студент обирає за власним бажанням; до обраної теми укласти якомога повніший перелік монографій, статей за фондами різних бібліотек, за інтернет-ресурсами; укласти Словник фонетичних термінів і т.д.

2. *Завдання, пов'язані з професійною діяльністю:* проаналізувати Програму початкової школи (Українська мова. Фонетика.); з підручників 1-4 класів виписати й виконати вправи, спрямовані на засвоєння фонетичних явищ учнями початкових класів і т.д.

Завдання і вправи, що пропонуються для самостійного виконання, спрямовують роботу майбутніх учителів на поглиблене вивчення спеціальної літератури, допомагають звернути увагу на важливі моменти навчального матеріалу з фонетики у порівнянні його зі шкільною програмою з української мови, націлити студентів на застосування теоретичних знань у практичній роботі.

3. *Завдання на удосконалення знань:* змінити слова чи дібрати споріднені з метою проілюструвати чергування голосних або приголосних звуків (фонем), назвати звуки (фонем), які чергуються, різновид чергування; погрупувати слова відповідно до норм літературної вимови кінцевих приголосних та сформулювати правило; із тексту виписати слова, у яких можливе чергування голосних фонем з нулем фонем; змінити подані слова чи дібрати до них споріднені, щоб проілюструвати чергування приголосних і т.д.

Дистанційний курс, по-перше, сприяє зростанню мотивації виконання завдань самостійної роботи (фонетичний розбір, фонетичний запис тексту; виконання вправ з фонетики); по-друге, спрямований на формування навичок і вмінь писемних видів мовленнєвої діяльності.

2. Аудиторна самостійна робота, яка здійснюється під безпосереднім керівництвом викладача. Вправи практичного характеру пов'язані з мовознавством і вимагають від студентів опрацювання теоретичного матеріалу Зіставлення слів шляхом перекладу сприяє виявленню спільних та відмінних рис обох мов, усвідомленому засвоєнню матеріалу.

Завдання, спрямовані на набуття знань: визначити, яке спільне фонетичне явище властиве поданим словам, пояснити своє тлумачення; визначити й сформулювати орфоепічну норму, властиву поданим словам; із тексту виписати слова, у яких відбувається асиміляція, проаналізувати її; з'ясувати, якими орфоепічними нормами визначається вимова звука.

Завдання контрольної перевірки знань: записати текст фонетичною транскрипцією, зробити фонетичний розбір слів, тестування і т.д.

3. Творча чи науково-дослідна самостійна робота: написати анотацію прочитаної додаткової літератури (статті) та паспортизувати джерело за новими вимогами до бібліографічного опису; розробити електронні матеріали до розділу; до обраної теми укласти тестові завдання для перевірки теоретичних знань та практичних умінь і навичок і т.д.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Формування мотивації самостійної роботи студентів є запорукою міцних знань, зокрема з розділу «Фонетика», сприяє самовдосконаленню, самореалізації та самовираженню майбутніх учителів, а також співробітництву між викладачем та студентами.

Формування мотивації можливе за умови: корисності виконуваної роботи; введення у навчальний процес активних методів навчання; використання мотивуючих факторів контролю знань; заохочення студентів за успіхи у навчанні та творчій діяльності.

Формування мотивації є успішним лише тоді, коли людині вдається пов'язати мету з особистісними цінностями. Різноманітні завдання, які пропонуються для самостійного опрацювання, і бали оцінювання дають можливість студенту стежити за власними успіхами.

Література

1. Арістова Н. О. Традиційний та інноваційний підходи до класифікації принципів, методів та форм організації навчання студентів / Н. О. Арістова // Соціалізація особистості. – 2007. – Т.29. – С. 182–193.

2. Воскресенська Н. В. Деякі аспекти самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу / Н. В. Воскресенська // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Вип. 18. – Серія: Теорія і практика навчання та виховання. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011.– С. 41–46.
3. Занюк С. С. Психологія мотивації : навч. посіб. / С. С. Занюк. – К.: Либідь, 2002. – 304 с.
4. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин – СПб: Издательство «Питер», 2000. – 512 с.
5. Летина Г. А. Способы повышения мотивации обучающихся к овладению иностранным языком / Г. А. Летина // Слово. Предложение. Текст: анализ языковой культуры, 2012. – С.1-4.

ФОРМИРОВАНИЕ МОТИВАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ РАЗДЕЛА «ФОНЕТИКА»

Л. В. Пашко, О. А. Прыдко

Статья посвящена одной из актуальных проблем, связанных с формированием мотивации самостоятельной работы студентов высшей школы. Задача первокурсников – приобрести собственное видение усвоения лингвистических знаний. Система заданий поможет усвоить основные методические понятия, теоретически и практически подготовиться к занятиям. Предложенные формы работы будут способствовать мотивации самостоятельной работы. Системный анализ учебников начальной школы направит на формирование позитивной мотивации к избранной профессии.

Ключевые слова: самостоятельная работа, интерактивные технологии, мотивация, дистанционное обучение, поисковая деятельность, фонетика, языковая подготовка.

THE FORMATION OF MOTIVATION FOR INDIVIDUAL STUDENT'S WORK IN THE PROCESS OF LEARNING PART «PHONETICS»

L. V. Pashko, O. A. Prydko

This article is devoted to one of the issues of the day, which is connected with formation of motivation for individual work of the high school students. Task of freshers – to purchase their own vision of mastering of linguistic knowledges. The system of tasks will help to learn basic methodical concepts, in theory and practically to prepare for practics. The offered forms of work will be instrumental in motivation of individual work. The analysis of the textbooks` systems of initial school will lead to formation of positive motivation for the chosen profession.

Keywords: *Individual work, distance learning, portfolio, interactive technology, searching activity, phonetics, Language training.*

Пашко Любов Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Слов'янськ, Україна). E-mail: pashkolv35@mail.ru

Pashko Liubov Vasylivna – Associate Professor of Department of Theory and Practice of Primary Education Donbas Higher Educational Establishment «Donbas State Pedagogical University» (Sloviansk, Ukraine)

Прыдко Ольга Андріївна – студентка ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Слов'янськ, Україна)

Prydko Olha Andriivna – Student of SHEE «Donbas State Pedagogical University» (Sloviansk, Ukraine)

УДК 378.015.31:7:373.3

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Н. В. Пилипенко

На основі аналізу теоретичних джерел уточнено поняття «естетична культура особистості», «естетична культура».

В статті визначено педагогічні умови формування естетичної культури майбутніх учителів початкової школи: створення позитивної особистісної мотивації на підвищення рівня естетичної культури як складової професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів; модифікація змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, щодо його спрямованості на системний розвиток естетичної свідомості, естетичних переживань та формування досвіду естетичної діяльності; використання системи інноваційних педагогічних технологій, що забезпечують ефективний розвиток естетичної культури майбутнього вчителя початкових класів, його готовність до оптимального впровадження набутого досвіду художньо-естетичної діяльності в освітній процес початкової школи.